

Rapport

Datum: 5 januari 2005

Rapportnummer: 2005/002

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat een motoragent van (danwel op die dag ingezet door) het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond op 29 september 2003 hem heeft gesommeerd een kruispunt vrij te maken, als gevolg waarvan verzoeker betrokken is geraakt bij een aanrijding.

Verzoeker klaagt er verder over dat de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond zijn verzoek om schadevergoeding heeft afgewezen.

Beoordeling

Algemeen

Verzoeker nam op 29 september 2003 omstreeks 15.30 uur als bestuurder van zijn personenauto deel aan het verkeer. Rond genoemd tijdstip moest hij komende vanuit de Motorstraat in Rotterdam wachten voor het verkeerslicht op de kruising met de Strevelsweg. Nadat het licht voor hem op groen was gesprongen, reed hij de kruising op. Vrijwel tegelijkertijd kreeg verzoeker van een motoragent die hem van links over de Strevelsweg was genaderd een teken dat hij moest stoppen en achteruit moest gaan om de kruising vrij te maken.

Verzoeker is direct gestopt en vervolgens achteruit gereden. Verzoeker kwam toen vrijwel meteen in botsing met een auto die bij het verkeerslicht achter hem had gestaan en eveneens was opgetrokken.

Op 16 november 2003 heeft verzoeker een klacht ingediend bij de chef van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond. In deze brief deelde verzoeker onder meer mee dat hij in opdracht van een motoragent die zonder dat hij zwaailicht en sirene voerde door rood reed, zijn auto in de achteruit had gezet, waarna hij tegen de achter hem rijdende danwel staande auto was gebotst. Beide bestuurders waren van mening dat in dit geval de politie aansprakelijk moest worden geacht voor de aanrijding.

Omdat de betrokken motoragent direct was doorgereden, hadden de bestuurders de politie voor hulp bij de afhandeling ter plaatste laten komen, aldus verzoeker. Verzoeker deelde verder mee dat de twee ter plaatse verschenen agenten de beide automobilisten vertelden dat in verband met de havenwerkmanifestatie veel agenten uit meerdere regio's werkzaam waren en het niet mogelijk zou zijn om de betreffende agent(en) te identificeren. De beide politieambtenaren zouden toen ook geen aantekeningen hebben gemaakt. Wel raadden zij verzoeker aan zijn schade met behulp van zijn verzekeringsmaatschappij te verhalen op de politie.

Ook deelde verzoeker mee dat hij zich begin november 2003 naar het Politiebureau Zuidplein had begeven, maar dat niet meer mogelijk was om te achterhalen met welke agenten verzoeker op 29 september 2003 te maken heeft gehad.

In dat verband beklaagde verzoeker zich ook over de wijze waarop medewerkers van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond hem naar aanleiding van het ongeval zowel eerst op straat als later op het politiebureau hadden geholpen.

Bij brief van 15 december 2003 berichtte de chef van District Zuid verzoeker dat hij de klacht niet gegrond achtte voor zover het de aansprakelijkstelling betrof, en wel gegrond voor zover het de hulpverlening door de politie na het ongeval betrof.

Ter onderbouwing hiervan deelde de districtschef in deze brief onder meer mee dat ook als verzoeker een aanwijzing van een politiemedewerker heeft gekregen, hij nog steeds de normale verkeersregels in acht moet nemen en de veiligheid van andere weggebruikers niet in gevaar mag brengen. Verzoeker had dan ook nadat hem was opgedragen de kruising vrij te maken, eerst moeten beoordelen óf er wel voldoende ruimte was om achteruit te rijden voordat de aanwijzing zou worden opgevolgd.

Verder deelde de districtschef mee dat nu verzoeker geen kenteken van de motor van de betrokken motoragent had overgelegd, niet kon worden achterhaald welke motoragent bij dit incident betrokken was geweest.

Met betrekking tot de wijze waarop zijn medewerkers assistentie hadden verleend, merkte de districtschef verder op dat de baliemedewerkster van bureau Zuidplein verzoeker verkeerd had geïnformeerd toen zij hem meedeelde dat na acht dagen niet meer te achterhalen was wie bij de aanrijding aanwezig was geweest, omdat in het registratiesysteem blijvend wordt opgeslagen welke auto op een melding heeft gereageerd. De politiemedewerkers die na het ongeval ter plaatse zijn geweest hadden dan ook niet correct gehandeld door niets te registreren met betrekking tot deze aanrijding, zeker gezien de vermeende betrokkenheid van een politiemedewerker bij de aanrijding, aldus de districtschef. De betreffende medewerkers was dan ook naar aanleiding van verzoekers klacht verzocht altijd rapport op te maken van aanrijdingen waar zij bij geroepen zijn.

I. Ten aanzien van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er thans over dat de motoragent in kwestie hem heeft gesommeerd het kruispunt vrij te maken, als gevolg waarvan hij in botsing is geraakt met de achter hem rijdende auto.

2. In reactie op deze klacht heeft de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond onder meer te kennen gegeven dat op de dag van het ongeval tal van motoragenten van diverse korpsen waren ingezet om een havenmanifestatie te begeleiden en dat niet kon worden achterhaald welke motoragent verzoeker de opdracht had gegeven om de kruising vrij te maken.

De korpsbeheerder voegde hier echter aan toe dat de districtschef terecht had opgemerkt dat een verkeersdeelnemer te allen tijde - en dus ook als hij een aanwijzing heeft gekregen van een politieambtenaar - zelf verantwoordelijk is voor zijn rijgedrag en dat verzoeker derhalve zich ervan had moeten overtuigen dat hij door het opvolgen van de aanwijzing zichzelf of anderen niet in gevaar zou brengen. De korpsbeheerder achtte verzoeker dan ook aansprakelijk voor de manier waarop hij had gereageerd op de aanwijzing van de politie en de schade die daaruit was ontstaan.

3. In het kader van het onderzoek verklaarde de automobiliste met wie verzoeker in botsing was gekomen op 13 mei 2004 tegenover een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman dat zij destijds als bestuurster van haar auto ongeveer anderhalf à twee meter achter de auto van verzoeker stond te wachten bij een rood verkeerslicht. Nadat het verkeerslicht op groen was gesprongen en beide auto's waren opgetrokken, waarbij de getuige niet kon zeggen of de tussenruimte toen was veranderd, kwam er plotseling voor hen van links een motoragent met hoge snelheid maar zonder zwaailicht en sirene aangereden. Volgens de getuige was de motoragent heel abrupt op de kruising gestopt en had verzoeker en haar vervolgens een stopteken gegeven. In verband met enkele bussen die door de motoragent werden begeleid en die kennelijk met grote spoed het kruispunt over moesten, gaf de motoragent de voor haar staande automobilist een teken dat deze achteruit moest gaan om de doorgang vrij te maken.

Verzoeker volgde de opdracht om achteruit te gaan op en reed toen al vrij snel, met lage snelheid tegen de voorzijde van haar auto aan. Op het moment dat verzoeker zijn auto in de achteruit zette, was de afstand tussen zijn auto en die van de getuige niet groot, aldus de getuige. Zij deelde verder nog mee dat de motoragent een bijzonder gestresste indruk maakte door de manier waarop hij met hoge snelheid maar zonder zwaailicht en sirene door het rood kwam aanrijden, de manier waarop hij zijn motor tot stilstand bracht en verzoeker maande achteruit te rijden en vervolgens weer zonder op of om te kijken weer wegreed. De getuige merkte ook nog op dat de motoragent volgens haar waarschijnlijk in het geheel niet had opgemerkt dat door zijn handelwijze een aanrijding was ontstaan. In elk geval had hij geen aandacht aan het ongeval geschonken en was hij met grote snelheid achter de inmiddels gepasseerde bussen aan gereden.

Beoordeling

4. De wetgever heeft in artikel 12 van de Wegenverkeerswet 1994 en in artikel 82 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990) bepaald dat

weggebruikers verplicht zijn gevolg te geven aan de aanwijzingen van (onder andere) politieambtenaren, mits die aanwijzingen zijn gegeven in het belang van de veiligheid op de weg (zie Achtergrond, onder 1. en 2.).

5. Bij het opvolgen van een door een politieambtenaar gegeven aanwijzing heeft de weggebruiker een eigen verantwoordelijkheid dat hij de verkeersveiligheid niet onnodig in gevaar brengt. Zo kan een bestuurder die het verkeer hindert, belemmert of in gevaar brengt zich er niet (steeds) met succes op beroepen dat hij wel moest handelen zoals hij deed omdat hij een aanwijzing moest opvolgen. De weggebruiker zal dan ook bij de uitvoering van de aanwijzing zich terdege er van moeten vergewissen dat hij bij de opvolging van de aanwijzing zo min mogelijk hinder of gevaar veroorzaakt voor het overige verkeer (zie Achtergrond, onder 3 en 4).

Voor de politieambtenaar betekent dit dat hij bij het geven van een aanwijzing aan de weggebruiker mag verwachten dat hij deze uitvoert voor zover de verkeersveiligheid daardoor niet onnodig in het gedrang komt en dat het geven van zo'n aanwijzing niet beperkt hoeft te blijven tot situaties waarin de politieambtenaar zelf heeft vastgesteld dat en hoe de aanwijzing veilig kan worden uitgevoerd. Dat neemt echter niet weg dat hij waar mogelijk moet voorkomen dat door een aanwijzing een gevaarlijke situatie ontstaat.

6. In dit geval had een politieambtenaar in het kader van het gemotoriseerd begeleiden van een bijzonder transport enkele weggebruikers, onder wie verzoeker, voor wie het verkeerslicht enkele ogenblikken eerder op groen was gesprongen, opgedragen ondanks het groene licht te stoppen. De politieambtenaar in kwestie gaf daarbij door een teken met zijn hand de reeds opgereden verzoeker eveneens een aanwijzing om (achteruit te rijden teneinde) het kruispunt vrij te maken.

In dit onderzoek heeft de direct achter verzoeker rijdende automobiliste over de toedracht van het ongeval onder meer verklaard dat verzoeker de aanwijzing om achteruit te rijden vrij snel opvolgde. Dat is volgens de Nationale ombudsman een indicatie dat verzoeker zich er kennelijk niet voldoende van heeft vergewist of directe opvolging van de aanwijzing vanuit verkeersveiligheidsoogpunt wel mogelijk was.

Uit de beschrijving die de automobiliste heeft gegeven kan voorts worden opgemaakt dat de motoragent niet in de gelegenheid was om te bezien hoe zijn aanwijzing precies kon worden uitgevoerd zonder dat dit tot een botsing zou leiden. Hij reed immers met hoge snelheid en begeleidde enkele bussen die het kruispunt over moesten. Hij is abrupt gestopt, heeft verzoeker een teken gegeven en is toen snel achter de bussen aan gereden. Hij is dus maar heel kort op het kruispunt geweest.

Op dit punt is de onderzochte gedraging behoorlijk.

II. Ten aanzien van de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond

Bevindingen

1. Verzoeker heeft er ook over geklaagd dat de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond zijn verzoek om schadevergoeding had afgewezen.
2. Zoals reeds in eerste instantie in het kader van de klachtprocedure bij de politie de chef van District Zuid de aanspraak van verzoeker op vergoeding van de geleden schade had afgewezen, heeft ook de korpsbeheerder in het kader van dit onderzoek verzoekers schadeclaim afgewezen omdat hij verzoeker zelf en niet de politie aansprakelijk achtte voor de manier waarop hij had gereageerd op de aanwijzing.

Beoordeling

3. De Nationale ombudsman stelt zich terughoudend op bij klachten over een besluit van een bestuursorgaan tot (gedeeltelijke) afwijzing van een verzoek om schadevergoeding. In het geval van de onderhavige klacht is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

Alleen wanneer in zo'n geval naar het oordeel van de Nationale ombudsman de aanspraak van betrokkene op schadevergoeding, gezien de gronden waarop deze aanspraak berust, zo evident juist is dat het betrokken bestuursorgaan niet in redelijkheid tot zijn afwijzende besluit heeft kunnen komen, wordt dat besluit tot weigering van de gevraagde schadevergoeding aangemerkt als een niet-behoorlijke gedraging.

In dit geval is de aanspraak van verzoeker op schadevergoeding niet zo evident juist, dat het betrokken bestuursorgaan niet in redelijkheid tot het afwijzende besluit heeft kunnen komen.

Hier toe is van belang dat de Nationale ombudsman niet heeft vastgesteld dat het optreden van of namens het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond dat tot de schade heeft geleid niet juist is geweest.

In dit geval gaat de Nationale ombudsman er dan ook van uit dat het de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond vrijstond om te betwisten dat het gehouden is tot het vergoeden van de gestelde schade, en is er voor de Nationale ombudsman geen reden om het besluit tot weigering van de schadevergoeding aan te merken als een niet-behoorlijke gedraging.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

Ten overvloede overweegt de Nationale ombudsman nog het volgende

4. Noch in het kader van de behandeling van verzoekers klacht door het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond, noch in het kader van dit onderzoek kon de identiteit van de betrokken ambtenaar worden vastgesteld.

In zijn reactie op de klacht van verzoeker heeft de korpsbeheerder op dit punt aangegeven dat de betrokken ambtenaar ofwel in dienst kan zijn geweest bij zijn korps, ofwel bij een andere politieregio, ofwel bij het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD).

In verband hiermee was navraag gedaan bij het eigen korps en bij het KLPD, maar kennelijk niet bij een van de andere regiokorpsen waarvandaan de betrokken ambtenaar mogelijk afkomstig kan zijn geweest.

De Nationale ombudsman heeft er voor gekozen om geen nader onderzoek te doen naar de vraag of ook nog navraag is gedaan bij andere in aanmerking komende politieregio's, en, indien navraag achterwege is gebleven, waarom dit achterwege is gebleven.

Uit de verklaring van de getuige volgt dat de betrokken ambtenaar waarschijnlijk in het geheel niet heeft opgemerkt dat verzoeker toen hij de aanwijzing om achteruit te rijden opvolgde tegen zijn achterligger is aangereden. Het is dan ook onwaarschijnlijk dat, als al een nadere speurtocht de identiteit van de betrokken ambtenaar zou hebben opgeleverd, zijn of haar verklaring een wezenlijke bijdrage zou hebben geleverd voor een ander oordeel van de Nationale ombudsman dan hiervoor werd gegeven.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond (de burgemeester van Rotterdam), is niet gegrond.

De klacht over de onderzochte gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond is niet gegrond.

Onderzoek

Op 30 december 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer S. te Rotterdam met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond en een gedraging van de beheerder van dit korps (de burgemeester van Rotterdam).

Naar deze gedragingen werd een onderzoek ingesteld. De gedraging van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van dit korps.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen verzoeker en de korpsbeheerder de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen. De korpsbeheerder gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 24 december 2003, met bijlagen.

Het politiedossier van de interne klachtprocedure bij het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond.

Openingsbrieven van 9 maart 2004 van de Nationale ombudsman.

Standpunt van de korpsbeheerder van 8 april 2004.

Telefonische reactie van verzoeker van 27 april 2004.

Op 13 mei 2004 door een getuige telefonisch afgelegde verklaring.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Artikel 12, eerste en tweede lid, van de Wegenverkeerswet 1994

"1. Weggebruikers zijn verplicht gevolg te geven aan de aanwijzingen die door de in artikel 159 bedoelde personen dan wel door andere bij algemene maatregel van bestuur aangewezen personen ter zake van het verkeer op de weg worden gegeven.

2. De in het eerste lid bedoelde aanwijzingen mogen slechts worden gegeven in het belang van de veiligheid op de weg, de instandhouding van de weg en de bruikbaarheid daarvan, of de vrijheid van het verkeer dan wel in het belang van met toestemming van Onze

Minister verrichte onderzoeken ten behoeve van het verkeer."

2. Artikel 82, eerste en tweede lid, van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990)

"1. Weggebruikers zijn verplicht de aanwijzingen op te volgen die mondeling of door middel van gebaren worden gegeven door:

a. de daartoe bevoegde en als zodanig kenbare ambtenaren,

b. de militairen van de Koninklijke Marechaussee voor zover niet behorend tot de in onderdeel

a bedoelde ambtenaren en

c. de daartoe bevoegde en als zodanig kenbare verkeersregelaars.

2. Bij het geven van aanwijzingen door middel van gebaren worden, voor zover mogelijk, de in bijlage II vastgestelde aanwijzingen gegeven."

3. Artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994

"Het is een ieder verboden zich zodanig te gedragen dat gevaar op de weg wordt veroorzaakt of kan worden veroorzaakt of dat het verkeer op de weg wordt gehinderd of kan worden gehinderd."

4. Uit Hoge Raad 5 maart 1957, NJ 1957, nr. 396

"...stelling, dat het opvolgen van bevelen of aanwijzingen als bedoeld in artikel 29 WWV (zijnde de voorloper van het huidige artikel 12 WWV; N.o.), straffeloosheid medebrengt t.a.v. het dientengevolge belemmeren van de vrijheid van het verkeer, in haar algemeenheid niet juist is, geldende de verplichting tot genoemd opvolgen niet indien daardoor het voorschrift van art. 25 WWV (het huidige artikel 5; N.o.) zou worden overtreden."